

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

TORNANT LA PILOTA

—Cada vegada que 's parla de *huelgas*, ¿no t' espanta á tú l' idea d' una *huelga* d' enamorats?
—¡Ay tonto!... ¡Hi ha més *esquiro*'s que solícitan la plassa!

CRÓNICA

S'ha de regoneixer qu' en el camp catalanista 's treballa molt y avuy no del tot malament: la veritat avants que tot.

Comensá 'l catalanisme com la bullida de un tupí posat al foch pera l' escudella: tot anava amunt y avall, la carn, la butifarra, la gallina, las patatas, la col y 'ls sigrons, el caldo y l' espuma. Mes era difícil definir que hi havia dintre del tupí: si un gran amor á Catalunya ó un odi insensat contra tot lo que no siguiés catalá.

El programa de Manresa proclamat com el credo de la colla, més que de Manresa sembla de Manlleu, tota vegada qu' en totas las sévas parts apareix *matlleuat* al partit federal, que ja feya parlar molt d' ell no sols á Catalunya sino en lo restant d' Espanya, quan el catalanisme com á partit polítich militant encare havia de naixer. No hi ha altra diferencia sino que 'ls catalanistas pera no perdre l' apoyo de la gent retrógada s' abstenen de posarhi la sal de la Democracia y 'l pebre de la República, ab lo qual el programa 'ls queda, pel gust del día, algun tant sosso y disgustat.

Pero tant se val: el fet es que oportuna ó inoportuna tingueren una bandera, y tenint bandera formaren colla.

¿Per qué á lo millor se varen dividir?

Fácilment podrá determinarho qui sápigá 'ls traballs que alguns impacients de la colla catalanista varen portar á efecte pera aprofitar certas ventatjas *prácticas* que 'ls oferia 'l general Polavieja. Apoyos pera tenir una influencia personal en l' Ajuntament, com que fins els donavan de Real ordre l' arcalde de Barcelona; apoyos pera portar alguns diputats regionalistas á las Corts de la nació.

Els més propensos á sucumbir á tan afalagadoras tentacions s' hi varen deixar caure: tingueren al Doctor Robert arcalde, á n' en Durán y Bas ministre

ELS ELECTORS DE 'N MARISTANY

—¡Y s' atrevirán á dir que aquest home fa traficas!... Aixó es de primera.

de la Corona, y á l' Abadal y á n' en Soler y March diputats á Corts; pero, en cambi, enfondiren el cisma que ja s' havia iniciat poch temps avants, quan els fundadors de *La Veu de Catalunya* tractaren de adquirir *La Renaixensa*, imposant la condició precisa de que 'l Sr. Aldavert no havia d' escriure ja més en el periódich, ni fundarne cap altre que sustentés las ideas catalanistas.

Aquest es el premi que 'ls futurs *polaviejistas* reservavan á un periodista de talent y escriptor dotat de verdadera amenitat, per sas desinteressadas campanyas periodísticas en pró de la causa.

Naturalment, quan els que 's refiavan de 'n Polavieja 's varen treure la careta, els purs, els íntegres, els partidaris del tot ó res no se la varen voler dragar la *j* que adorna l' apellido del general cristiá.

El cisma siguié un fet y las dos branques en que quedá dividit el catalanisme prengueren una direcció molt distinta.

Prompte 's veje que la barca *polaviejista* feya ayguas. Com á polítich el general Camilo era d' arpillera, al igual que l' arch de triunfo que li siguié erigit en la Plassa de la Pau al desembarcar de Filipinas. Aquell home no anava en lloch més que al ridícul.

Els seus partidaris procedents del catalanisme estavan perduts y quedavan en bitza, sobre tot davant dels catalanistas intransigents que no s' havían volgut embarcar: era precis arraparse á algun salvavida pera no anarse'n á fons y de tals feren servir la campanya dels gremis resistint al pago de las contribucions y la carabassa buyda del concert económich.

Molta agitació, molta saragata y cap resultat positiu directe.

Indirectament sí. La part que prengueren en las dos indicadas campanyas que per cert res tenían de genuinament catalanistas, els permeté contraure relacions ab altres organismes com l' Associació gremial, el Centre industrial y mercantil y 'l Foment del treball nacional.

Y ab ells prepararen l' intervenció directa en las més próximas eleccions.

Lo que no pogueren conseguir de 'n Polavieja ho anavan á buscar á las urnas.

Ab molta habilitat explotaren el tema anticaciquista. Davant de tot y per damunt de tot proclamaren la necessitat de combatre la vergonyosa plaga que durant tants anys ha vingut afligint á Barcelona, á Catalunya y á Espanya entera. Que la sahó era oportuna ho demostra clarament el resultat que acababan de obtenir en las eleccions barceloninas.

S' haguessin limitat á proclamar las doctrinas catalanistas puras y genuinas y no haurían alcansat ni la quarta part de sufragis. Van apelar á n' alló de la *honradés*, la *gent de sa casa* y las *personas de bé*, que en rigor no es ni pot ser un lema exclusiu de cap agrupació política y varen sortirse ab la séva.

¿Es que nosaltres ho sentím? No, mil vegadas.

Ja era hora de que la gent de sa casa cumplís ab sos debers abandonant un retraiment imbécil, que únicament al caciquisme aprofitava. Quinze anys en rera prenguerem nosaltres una part activíssima en l' organizació de una *Lliga de la moralitat electoral* y no lograrem que 'ls ciutadans honrats abandonessin la comoditat de viure tranquils á casa séva, sens dupte porque llavoras no havían ocorregut encare els grans desastres que han tirat á la nació per portas. ¿Cóm hem de sentir que á favor de circumstancias, desgraciadament més propicias, altres hajan conseguit lo que nosaltres intentavam realisar?

EL CORPUS D' AQUEST ANY

—¡Fora trampas!

Fassis el miracle, encare que 'l fassi la *Veu de Catalunya*.

* *

Miracle fins á cert punt, per quant el treball de portar á las urnas á molts ciutadans que n' estaven retrets sistemàticament l' han realisat en son propi profit, aixís com en son propi profit pretenen continuarlo; y falta encare sotmetre la seva virtut cívica á la pedra de toch de l' experiència. Per lo que respecta als quatre diputats electes com á regionalistas es necessari coneixer las campanyas que realisarán á Madrid en favor de la causa que representan. Y per lo que atany á las eleccions de regidors, pera las quals els *perdigots* sembla que s' preparan ab més furia encare que pera las passadas, ja veurém á qui proclaman candidat y ja veurém també com els que resultin electes sabrán fer honor á sos compromisos contrets davant del poble de Barcelona y com logran evitar que una vegada mort un caciquisme no 'n naixi un altre que vingui á sustituirlo.

De totas maneres no hem de ser nosaltres qui posém obstacles á la seva obra ab suspicacias prematuras.

Baix l' aspecte de haver portat á las urnas á molta gent que may hi havia anat y ara está contenta y orgullosa de haverho fet; baix l' aspecte de haver posat de relleu una vegada més las asquerositats del caciquisme, cooperant en aixó á l' acció republicana; baix l' aspecte sobre tot de haver demostrat, també ab el concurs dels republicans, que quan el poble vol de veras una cosa acaba per obtenirla; baix aquest triple aspecte no 'ls regatajarém nosaltres l' aplauso que s' mereixen.

* *

L' influencia que s' han guanyat es manifesta, puig ha arribat á trascendir fins en l' opinió del catalanisme intransigent. L' *Unió catalanista* reunida en Assamblea á Tarrassa ha dulcificat els seus acorts

en lo que s' refereix á la participació que 'l catalanisme pot pendre en las eleccions.

Fora de determinarse en cada cas pel concell general de la Unió si s' ha de anar ó no á las urnas, las representacions comarcals quedan autorisadas pera designar els candidats y fer tots els treballs conduhents al seu triomf; pero aixó sí, cada candidat tindrà que passar per l' adreçador de acceptar las bases de Manresa. Mes á falta de candidats propis, tot catalanista de la Unió deurá apoyar á tot candidat fill de la regió que lluyti ab caràcter de autonomista.

Tal es el fruyt de l' Assamblea tarrassenca.

Els catalanistas intransigents s' humanisan hasta 'l punt de prestarse en certs cassos á apoyar als candidats de l' altra branca. No s' ha realisat un *abrás de Tarrassa* per l' istil del *abrás de Vergara* del any 39; pero hi ha hagut manifestament una aproximació, olvidant agravis mutuos y fent cas omís de certas incompatibilitats de temperament y de caràcter que fins ara havían contribuït considerablement á mantenir el cisma catalanista.

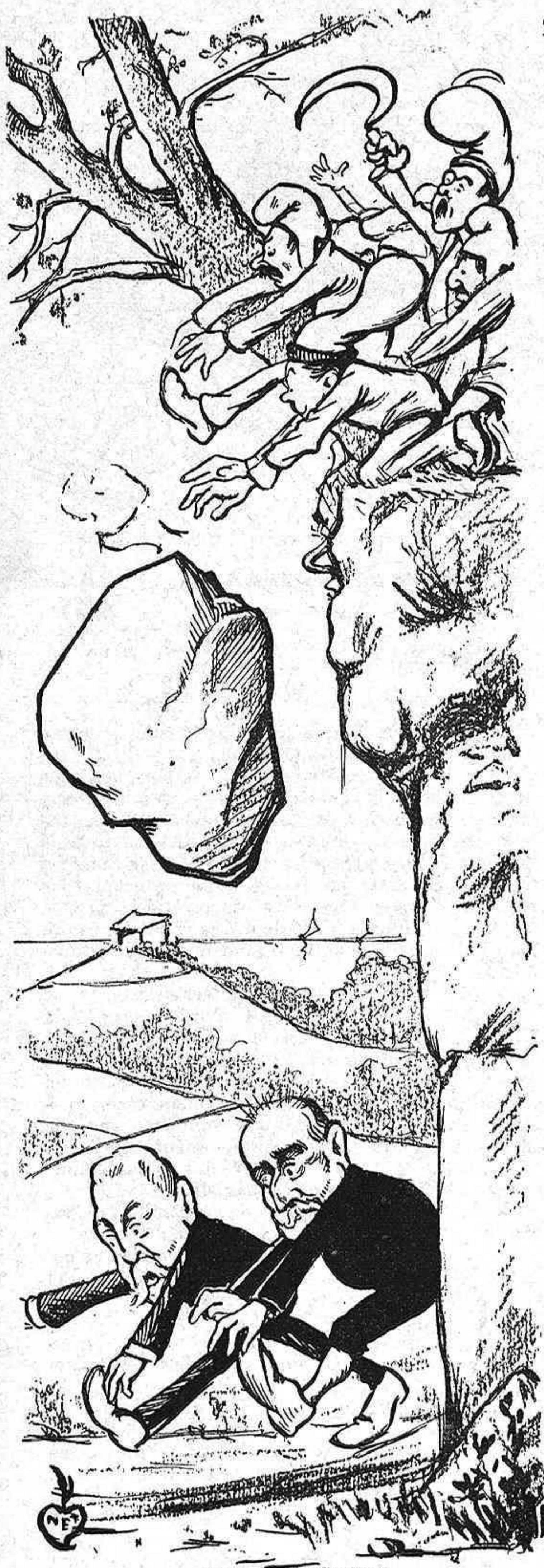
Tot ha anat com una seda en l' Assamblea de Tarrassa.

Y ara afegirém que si alguna cosa 'ns plau es qu' en els discursos pronunciats no s' haja fet ni una sola manifestació d' odi, menyspreu ó burla contra 'l resto d' Espanya.

Molt al contrari. A l' arribada dels numerosos delegats se varen repartir unas tiretas de paper ab el lema de *¡Viva España!* En aquesta aclamació s' hi revela 'l sentiment general de una ciutat com la de Tarrassa, catalana com la que més, pero espanyola de cor y de convicció, que viu ab las provincias no catalanas en inmillorables relacions d' estima, rebent d' ellas una gran part de la forsa que dona impuls á la seva industria y li assegura 'l pá de cada día afanyat ab el treball.

El president de la Unió va pendre peu de aqueixa

REVENTADA GENERAL

D' aquesta derrota inmensa
ningú se 'n ha d' escapá:

els vells prestigis, la roca,
els dos cacichs, ¡tot hi vá!

llenca de paper pera dir en son discurs de clausura:
«Algú, no sé ab quina intenció, ha repartit pels carrers de aquesta ciutat coincidint ab la nostra arribada, uns papers que diuen: ¡Viva España!

»¿Qué significa aixó? ¡Si nosaltres també 'l doném aquest crit; pero dihéim: ¡Visca Espanya! aixís, en catalá, en nostre idioma! (Gran ovació.)

»Visca Espanya; pero visca deixantnos la llibertat. Nosaltres volém una Espanya gran, més gran que la de avuy. Ab nostres principis no s' haurían perdut regnes que avuy no son d' Espanya. Es més: jo crech que ab nostres principis tornarían á Espanya 'l regne de Portugal y 'ls terrenos de Gibraltar.

»Nosaltres volém una Espanya animada de vida real. Si Espanya s' esforça per viure regenerantse, ab ella anirém. Si vol enfonsarse ab la seva apatía, y vá á la ruina, nosaltres no 'ns hi resigném y llavors també en el nostre propi idioma cridarém: ¡Visca Catalunya! (Aplaudiments estrepitosos.)

El día que 'l catalanisme 's purgui del mal gust de malparlar sense com va ni com costa de tot lo que dintre d' Espanya no es catalá, farà obra beneficiosa á Catalunya.

Hi ha dos menas de separatismes: el polítich y el moral. Y per ser el primer irrealisable, resulta l' últim infinitament més pernicios que l' altre á la causa de Catalunya.

Resulta sobre tot petit, mesquí, contraproduhent... y ja ho havém dit avants, de molt mal gust.

P. DEL O.

A UNA PONCELLETA

Lema: ¡En fer bé no s' hi pert res!
¿no es vritat, senyor marqués?

SONET

He vist ben clarament, Ignocenteta,
que 't ronda un madur rich de bona ullada,
que té la clatellera molt pelada,
y 's val de la ocasió ab la qu' es distreta.
Y com que á tú els brillants et fan denteta,
y conech que hi estás aficionada,
obra l' ull, perque, un cop espavilada,
ta virtut no será ja may mes neta.
Ab aixó, no 't demostris may amable,
ab aquell que no 't sigui favorable,
que 'ls descuits, son alguns... bastant sensibles!...
y ans de véuret perduda, imperdonable,
en esquivarlo fes tots els possibles...
puig, *certas faltas*, son... incorretjibles!!

J. ALAMALIV.

¡JA 'LS PLANYO!

¡Pobres quatre diputats!

Ja 'ls asseguro jo que tant el Sr. Robert com els companys seus que ab la marca regionalista han sortit triufants de las urnas m' inspiran viva llástima.

¡Poch poden ells figurarse 'l tremendo compromís que ab la séva estrepitosa victoria s' han posat al damunt!

Guiats per la seva bona fe, els nous diputats se deuen pensar que ab mitja dotzena de discursos y dos ó tres escándols al Congrés ja haurán pagat l' acta.

—Exposarém á la fas del país las nostras aspiracions—deuen dirse ells;—desplegarém la bandera regionalista als mateixos nassos dels lleóns que guardan la entrada de la Representació Nacional, y la nostra missió quedarà complerta.

LO QUE ARA ES TRUNFO

L' as de bastos.

¡Ja 'ls ho dirán de missas!

Sápigan y entenguin els Srs. Robert y companyia qu' en opinió de la majoria dels ciutadans que 'ls han elegit, posarse ells la investidura de diputat y quedar arregladas las cosas de Barcelona será joch de pocas taulas.

Y al dir *las cosas* de Barcelona, ja poden els quatre senyors donar á la llista la extensió que vulguin, que per llarga que la fassin sempre resultarà curta.

Lo de baix, lo de dalt, lo gros, lo petit, tot ha de sortir lo mateix que nou de las sevas mans reformadoras.

No 's pensin que jo m' ho invento. Cada regionalista dels que han anat á votar es una trompeta encarregada d' esbombar las esperansas de la colla. Calculin ¡vuyt mil trompetas! si n' han de fer de so-
roll...

Es un terratrémol que aixorda.

—¡S' han acabat els abusos!—diuhen:—¡S' han acabat las humillacions! ¡S' han acabat els escándols!...

Y no diuhen: ¡S' ha acabat el bróquil! porque ells son molt amichs de l' actualitat, y tenen motius per sapiguer que 'l bróquil ja va acabarse fá días.

Un senyor, que may s' havia cuydat de votar y que per que aquesta vegada hi ha anat ja 's considera poch menos que benemérit de la patria, m' ho deya ab un aplom que feya feresa:

—Ja veurá com aviat ne tocaram las conseqüencias del triunfo dels nostres candidats.

—¿Li sembla?

—Ab tota seguretat!... Ja pot pujarhi de peus.

—¿Qué opina vosté, qué farán?

—En primer lloch, suposo que acabarán el port de Barcelona; després tinch entés que obligarán als

municipals á enrahonar correctament el catalá; desseguida urbanisarán la montanya Pelada... en fi, un cúmulo de milloras que 'ns vindrán com l' anell al dit.

—¿Pero, vosté creu formalment que quatre senyors, per bona voluntat que tinguin, poden conseguir tot aixó?

—¡Ayay! ¡Sería graciós que no ho fessin! ¿Donchs per qué 'ls hem elegit diputats?—

Els electors del Ensanche viuen en la creencia de qu' en Robert y companyia 'ls netejarán de pols y fanch els seus carrers.

Els del Padró esperan que 'ls farán empedrar la plassa.

Els de la Rambla confían en que 'ls lliurarán dels pardals.

Els dels barri tal ja 's veuen segura una font.

Els del districte qual reclaman l' obertura de dugas novas vías.

Els de la dreta volen que se 'ls cambiñin tots els serenos.

DE LA SECRETA

Adornos que aquests días han abundat molt per aprop de can Comas y Masferrer.

Els de la esquerra exigeixen mes arbres, mes asientos de pedra y mes vigilancia...

¡Es clar! ¿Per qué no ha de ser aixís? Tenint quatre diputats seus ¿quí ha d' impedirlos aquestas senzillas reformas?

Y no acaban encare aquí las manifestacions de regionalisme práctic d' aquests entusiastas electors. ¡Oh! Seria massa ignocent haver sortit de casa y anat á votar, pera obtenir total quatre tonterías.

Els saben ben bé ab quí tractan, están convenuts de la honorabilitat dels quatre senyors per ells elegits, tenen absoluta confiança en sa fermesa, y esperan qu' en Robert y la seva companyia logran en un tancar y obrir d' ulls:

Que se 'ns rebaixin las contribucions.

Que 'ls tranvías no corrin tan depressa.

Que 'ls queviures vajan mes baratos.

Que 'ls empleats tinguin modos.

Que las clavegueras no fassin mala olor.

Que 'l gobernador civil sigui elegit per nosaltres mateixos.

—Y que quan un vulgui fer obras á casa seva— com deya ab molt calor un elector propietari,—ni hagi de demanar permís ni tingui que pagar cap dret.

Els que crían gos suposan que s' abolirá l' ús obligatori del bossal.

Els que tenen tartana creuen que 's podrá anar contra direcció.

Els que posseheixen valors esperan que la bolsa pujará.

Els que beuen, que 'ls ví será bó.

Els que fuman, que 'ls cigarros tirarán.

Els que compran bitllets, que cada sorteig treuran alguna cosa.

Tothom, quí mes, quí menos, veu en las quatre

actas dels diputats regionalistas quatre panaceas d' efectes tan immediats com segurs.

—¿Quán será aixó?—preguntava jo á un fulano, que desde que 's lleva fins que se 'n va al llit no parla de res mes que del triunfo de 'n Robert.

—¿Quán? Miri: las Corts se reuneixen el día 11. Pues del 14 al 16 deurém tenir els primers decrets aquí.—

Ja veuen els pobres novells diputats la tamborinada que sobre 'l seu cap está formantse.

Després de tantas esperansas y ilusions, quan els electors reparin que passen las senmanas y els mesos, y tot va tan malament com avans, y 's paga la mateixa contribució ó una mica mes, y 'ls queviures no s' embarateixen, y 'ls municipals continúan parlant á la seva manera, y las clavegueras fan la mala olor de costum, ¡calculin quín desengany, y quín picar de peus y quín desencadenament de malas paraulas contra en Robert, en Domenech, en Rusiñol y en Torres!...

Jo ja ho veig venir. ¡Preparémnos á riure!

A. MARCH

IDILI

Dalt d' un comellar,
hi ha 'l Más de la Pleta,
tot voltat de pins,
boixos y murtreras.

Fuig un cabridet,
se 'n vá per la selva;
té 'l capet tot blanch
y las potas negras.

El menut del Más,
corra al seu darrera;

¡POBRE PANTORRILLAS!

¡Poch se l' esperava
ell aquest atach!

Quan menos s' ho creya,
van buydarli 'l sach.

UNA HICA DE MARIA

—Tothom me guayta
quan vaig passant.
¿Per qué dimonxis
me mirarán?

no 'l pot assolir,
plora y baladreja.

Si 'l cabrit se pert,
pagará la festa
el menut del Más,
ab un fart de llenya.

J. BALAGUER Y SOLER

LA BUENA SOCIEDAD

Mil vegadas, llegint els periódichs que d' aquestes coses s' ocupan, m' ho havían preguntat á mí mateix:

—¿Qué deu volguer dir la *buena sociedad*? ¿Quína societat daurá ser aqueixa?

Per mes que barrinava y donava al assumpto voltas y més voltas, m' era impossible resoldre l' enigma.

—De la societat,—me deya jo,—d' aquesta gran societat humana que va comensar á constituhirse el día en que Adam y Eva 's juntaren al Paradís, ne formém part tots. Pero induptablement la societat, per causas que jo no m' explico, s' ha dividit en dugas fraccions: la bona y la dolenta. ¿Quína es l' una?

¿Quína es l' altra? Y—lo qual es encare per mí lo mes important,—¿de quína soch jo?

De las relacions de la premsa no 'n podía treure l' aygua clara.

«Al banquete asistieron numerosas personas, pertenecientes á la *buena sociedad*.»

«En los círculos frecuentados por la *buena sociedad*...»

«Anoche, dos caballeros muy conocidos en la *buena sociedad*...»

La *buena*, sempre la *buena*... De la *mala*, ni una paraula.

¿Per qué de la *mala* no se 'n diu may res y de la *buena* se 'n parla ab tanta freqüencia? Y sobre tot, la *buena* ¿per qué es *buena*? La seva bondat, ¿en qué consisteix?

Aburrit de tanta inútil cavilació, vaig emprendre un día á un conegut meu, senyor de certa edat, fabricant d' arbres genealógichs y molt entés en heráldica y en mobles antichs.

—Ha de ferme un favor—vaig dirli:—¿Quína es la *buena sociedad*?

—¿Aixó no sab?

—No, senyor: confesso la meva ignorancia. Alguns cops he arribat á suposar que la bona societat estará formada per la gent caritativa, de sentiments molts dolsos... Altras vegadas m' he imaginat que 'ls únichs que deuen figurar en ella son las monjas, els capellans, els frares...

—Ara li explicaré en breus mots—va dirme somrihent el fabricant d' arbres... genealógichs:—la bona societat es senzillament la qu' está constituhida per las personas que tenen un títul nobiliari y las que vesteixen bé.

—Es dir gent aristocrática ó gent mudada?

—Ni més ni menos. Una mica d' escut, una faldi-

¡MAMÁ FELÍS!

—Tot just aquest any ha fet la *primera*, y ¡ja pesa trenta set kilos!

lla de seda, una levita nova, son las únicas contrasenyas que pera entrar en la *buena sociedad* s' exigeixen.

—Lo que 'm temia—vaig dir-me á mi mateix:—en la *buena sociedad* ¡ay! jo no hi figuro.

Ja m' havia olvidat d' aquest assumpto, quan días enrera arriba á las mevas mans un periódich, y ab la sorpresa que qualsevol pot imaginar-se hi llegeixo aquestas dugas gacetillas:

«En una tenda de géneros de punt del carrer del Hospital s' ha perpetrat un robo de bastanta importancia. Sembla qu' entre 'ls lladres n' hi figuran alguns qu' están emparentats ab aristocráticas familias.»

«Ahir al Parch un subjecte va fer detenir á una senyora elegantment vestida y que resultá ser una criada que no fa gayre temps desaparegué del domicili de dit senyor robantli cuberts de plata y una cantitat en diners.»

El diari va caurem de las mans y repentinament va acudir-me á la memoria la conversa que temps endetrás havia jo tingut ab el fabricant d' arbres... genealógichs.

—¡Reyna Santíssima!—vaig exclamar sincerament afligit:—¡Nobles que saquejan botigas! Senyoras, elegantment vestidas, que roban diners y cuberts de platal...

Ara si que podem dir com aquell:

—«¡Cómo está la sociedad!»

Sobre tot la *buena*.

MATÍAS BONAFÉ

¡NO VAL Á BADÁ!

—Escolti, senyó Cortina, ¿quán me pagará el llogué de sis mesos qu' está á casa en forma de dispesé?

Miri que mes ja no aguanto y l' hauré de despatxá.

—Caram, no me 'n recordava...

—Oh, ja, ja...

Home, *¡no val á badá!*

—¡Mireu qu' es poca vergonya!

¡Al mitj mateix del carré posarme la má á n' el puesto que... no n' ha de fume rel!...

Si no se 'n va, crido á un guardia.

—Dona, ha estat sense pensá... dispensi, que jo no veyá...

—Oh, ja, ja...

Home, *¡no val á badá!*

—Miri quins aucells mes macos, miri, miri, don Climent, aquests arbres son hermosos ab tot aquest moviment.

Com saltan de branca en branca,

¡miri á n' aquí!... ¡miri allá!...

—¡Cristo... quina empastifada!...

—Oh, ja, ja...

Home, *¡no val á badá!*

Vinch de fé un negoci maco; he venut á cert francés vint duros d' aquí, per trenta napoleóns...

—Aixó es

un timo, mira la plata.

¡Caram!... Sols un duro hi ha, tot lo demás es metralla!...

—Oh, ja, ja...

Home, *¡no val á badá!*

—¿Que té, don Joan, que tant plora?

—¡Ay, estich d' enhoramala!...

La senyora m' ha fugit ab un vehí de l' escala!... Jo que li feya las feynas, jo que li anava á comprá, jo que la creya tan pura...

—Oh, ja, ja...

Home, *¡no val á badá!*

SALVADOR BONAVIA

LLIBRES

PSICO-FISIOLOGÍA DEL GENIO Y DEL TALENTO, per MAX NORDAU.—Traducció castellana de Nicolás Salmerón y García.—La Biblioteca-científico-filosófica que 's publica á Madrid acaba de donar á la estampa l' obra que porta 'l títul ab qu' encabessém la present nota, y qu' es en tots conceptes digna del autor de la tan célebre, titulada *Mentiras convencionales*.

La fama de Max Nordau ha rebassat las fronteras del seu país, en alas del mérit positiu que com á pensador y escriptor el distingeix. Es un dels filòsops y publicistas alemanys que uneixen á la originalitat escrutadora y plena de alcans dels seus punts de vista, una forma literaria atractiva, encisadora. Ab ella lo abstrús del seus traballs, adquireix una claretat diáfana, verament lluminosa.

Son tractat *Psico-Fisiología del Geni y del Talent* no podí ser de condició distinta de sas restants obras, y per aquest motiu mereix ocupar un lloch en la biblioteca de totas las personas amigas de las bonas lecturas y aficionadas á posar en exercici la noble facultat de pensar.

EL CANTOR DE L' IDEAL, per FELIP CORTIELLA.—Es un petit follet, escrit en prosa catalana, manifestament influhit en las doctrinas de alguns pensadors moderns, però mitigadas per consoladors optimismes.

Son autor revela molt apreciables condicions de prosista.

CURTAS Y MES CURTAS... per JOSEPH PLANA Y DORCA.—El títul de aquest tomet de versos correspon á l' índole de las composicions que conté. Las de la primera secció son curtas; las últimas curtíssimas, reduhidas á la presentació de una senzilla idea ó un pensament concís y á voltas de una sola imatge.

L' autor se presenta ab molta modestia, y ho diu ben clar en el prólech que precedeix á sas composicions:

«Crech que las poesías, si s' allargan massa, solen *partir del pit*, (á no ser qu' encloguin l' ánima de un gegant, en qual cas han de tenir el cos en proporció), y si son massa *nanas*, porque 's *vegin* han de ser verinosas ó bé han de fer riure ó tancar un pensament fondo ó sintétich.»

Las composicions del Sr. Plana son curtas, per por de resultar amohinosas. No 's pot dir que siguin inspiradíssimas, conmovedoras, penetrants, sorprendents... Son mes aviat l' obra de un aficionat que d' un verdader poeta.

Se llegeixen ab gust y fan concebir falagueras esperansas.

CONSEJOS ÚTILES Á LOS DISPÉPTICOS, por el DOCTOR JOSÉ GELABERT CABALLERÍA.—Totas las personas que visitan el balneari de *Caldas de Malavella*, ab l' idea de utilizar els benéfichs efectes de aquellas ayguas salutíferas, coneixen de tracte al Doctor Gelabert, metje director de aquella estació balnearia, y en el tractament de las malalties del aparato digestiu una verdadera especialitat.

L' obra que tenim á la vista resulta un compendi prácticich de sos preciosos coneixements. Dedicada al públich en general, ha procurat despullarla de tot aquell aparato que á las mes de las personas els fan incomprendibles els tractats de carácter médech. Qualsevol l' entén l' obra del Dr. Gelabert, y al ferse'n càrrech, qualsevol está en disposició de utilizar sas acertadas prescripcions.

Las personas afectadas de dispepsia, troban en los *Consejos útiles* un metje solícit y carinyós, que molt pot contribuir, si se l' escoltan, á aliviar sos sufriments, aixís com á prevenir alguns mals de major importancia,

un alsament general
de federals á las planas,
d' anarquistas á ciutat
y de carlins á montanya.

Diu que tot está perdut,
que 'l govern no sab ahont darla,
que l' hisenda nacional
es mes pobre qu' una rata,
y que ja es un fet l' acort

del repartiment d' Espanya
entre Andorra, Portugal,
l' Ecuador y Nicaragua.

Assegura convençut
qu' están molt mals en Sagasta
y en Silvela, y fins el Rey...
(aquí guinya l' ull y calla).

Jura á quí 'l vol escoltar
que s' han plegat dos mil fàbricas,
que la crísis es tan gran
que van á quedarse en vaga
al menos tres quartas parts
dels pochs qu' encare treballan
y que 's morirá tothom,
quí no de fástich. de gana.

Tot aixó Don Segimón
va dihent, per totas bandes
ab un tó semi-content
com si ho esperés ab ansia.

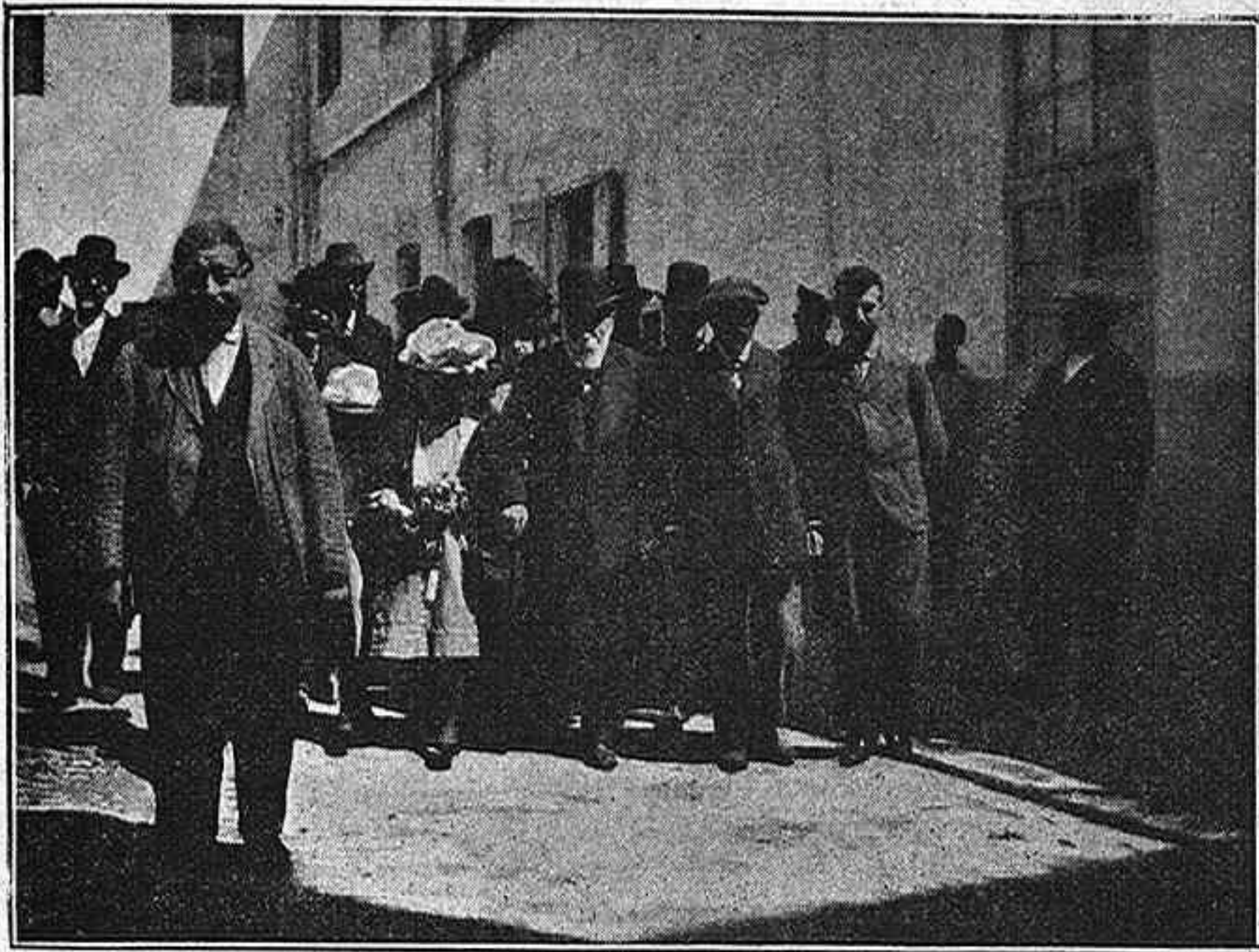
Y á fé que no te mal cor
y es una persona mansa,
pro el motiu de pensá aixís
un home tant de sa casa
es que especula á la Bolsa
y juga un milió á la baixa.

JEPH DE JESPU

ESQUELLOTS

El govern va capejar el temporal
que se n' hi venía al damunt, orde-
nant ó permetent qu' en l' escrutini
del dijous de la senmana passada se
'n anessin al diable els fruyts de l'
aritmética parda del Sr. Larroca. (Su-
poso sabrán que aixís com hi ha una

DEL VIATJE A VILANOVA Y GELTRÚ

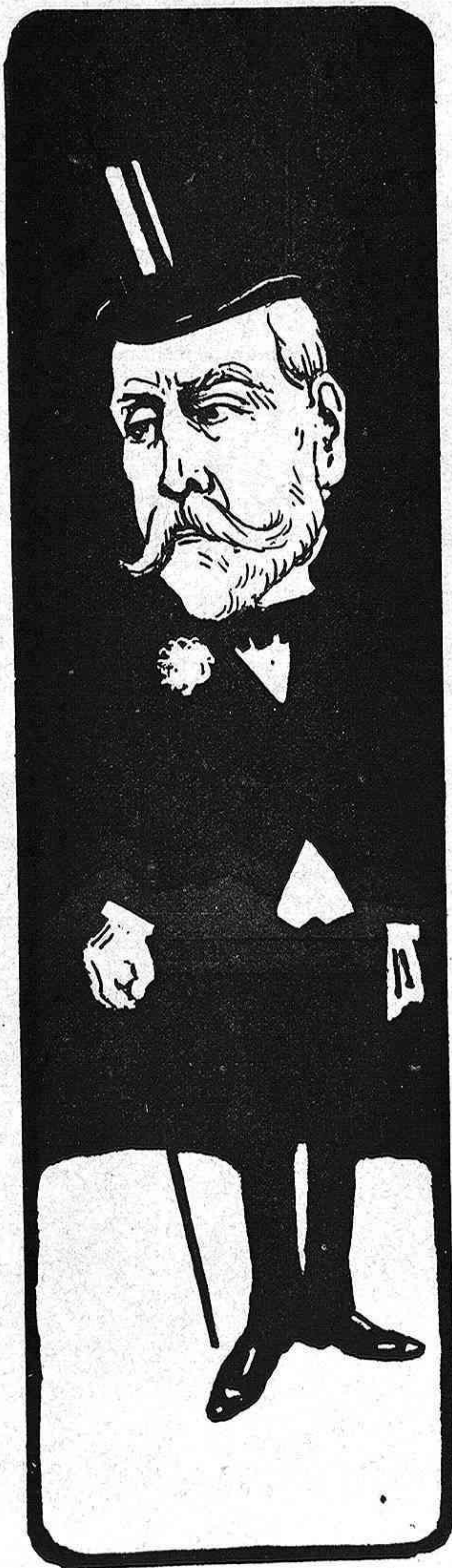
Don Francisco Pi y Margall visitant la fàbrica de Santacana y C.^a

(Insta. de LA ESQUELLA)

El poble de Vilanova despedint al Sr. Pi y Margall, al pujar aquest al tren pera tornar á Barcelona.

ELS VENSUTS

—Caballers, tal com ho dich,

(c) Ministerio de Cultura 2006 no serveixo per cacich.

gramàtica parda, hi ha també una aritmètica del mateix color, que s'aplica especialment a cassos electorals.)

Com a conseqüència del escrutini varen ser proclamats els quatre candidats regionalistas y 'ls dos republicans Srs. Lerroux y Pí y Margall. Entre uns y altres s'hi va posar al Sr. Maristany (Pera Grau, ab a.) Y de fixo que 'ls autors del miracle devían pensar:—Per un ja no mirarán prim; per un ja no dirán res.

Pero per mes que fassin y per mes que diguin, no 's comprén qu' en Pera Grau (ab a) vaja tenir mes vots reals que 'ls demés companys seus de candidatura monàrquica, y que cap dels candidats de fusió republicana. De reals sense vots tants com ne vulguin, perque en Pera Grau (ab a) es molt rich; pero de vots reals no m' ho farán compendre.

En aquest punt estava de las mevas cavilacions, quan un company me va dir:

—Home, no s'amohíni buscant la solució a un logogrifo tan intrincat. Jo li donaré la clau. Sápiga que 'n Maristany casi es mes regionalista que ministerial. Encare que 's va embarcar en la nau comandada per en Comas y Masferrer, portava a la butxaca 'ls rebuts de una participació ab la qual contribueix a sostenir la publicació de cert senmanari regionalista.

—¡Ahora lo comprendo todo!—vaig exclamar en castellá y tot, com la famosa condesa de la novela. En Pera Grau (ab a) es de llautó fusionista, pero platejat ab polvos de mirall catalanista, y 'l día del escrutini general el varen fer passar com a regionalista sevillano.

Se diu que las eleccions de Barcelona serán anuladas per instigació del govern.

Si tal succeheix tindré una segona edició del gat mort del *meeting* del Bon Retiro.

Y pels seus efectes encare de molts majors proporcions, perque no será propiament un gat, sino un burro mort, lo que 'l govern tirarà sobre 'ls electors barcelonins, cada día mes indignats contra 'l caciquisme en tota la seva extensió, desde la punta del tupé d' en Sagasta, fins a la punta del ganivet del últim pinxo dels que van als colegis a fer la por.

En Prat de la Riba, un dels puntals de *La Perdiu* se n' ha endut la meytat de un premi, en el «curso abierto por la Academia de Ciencias Morales y Políticas de Madrid.»

Ho deixém en castellá, perque castellana es l' Academia y castellá 'l treball del Sr. Prat de la Riba premiat a mitjas ab un altre del Sr. Maura.

¡Echa pececito!

Aquest cas me fá creure que *La Perdiu* deixarà d' escriu als catalans que quan els dona la gana ó 'ls convé escriuhen en castellá.

Ser molt purità a Barcelona y molt xanxuller a fora, com per exemple, a Manresa, son dos coses que no lligan.

Atenent a que Sant Mateu de Bajes, es un agrupació municipal composta de casas de pagés escampadas la qual comprén un cens de 216 electors entre bons y dolents, no 's pot admetre racionalment pensant que 's obtingués el Sr. Soler y March 210 vots.

Aixó put de una hora lluny a tupinada asquerosa, exactament igual a la que intentavan realisar els elements caciquistas en molts de las seccions electorals de Barcelona.

Y a pesar de aixó *La Perdiu* aplaudeix al Sr. Soler y March, y celebra 'l valor ab que va defensar l' acta hasta ab el trasero, quan durant l' escrutini, 'l

poble indignat volia arrebatarli, y ell s' hi va seure á sobre.

ELS VENSUTS

Aixó de tenir dos pesos y dos midas, Srs. de *La Perdiu*, no 's pot admetre de cap manera.

Posposar l' honor y la llimpiesa de una bandera que ostenta entre 'ls seus lemas el mot de *honradés*, á la cobdicia de que 'l Sr. Soler y March disfruti de un' acta que no li pertany, es un punt escapat pel qual se pot arribar á escorre tota la mitja; es un fet de mal género, en virtut del qual se pot desvaner tota una llegenda.

En las eleccions de Madrit un ciutadà vá votar á un sol candidat: á *D. Tancredo*.

Aquest ciutadà es l' únich que vá saber lo que 's feya. *D. Tancredo* es la representació simbólica del valor espanyol, qu' espera 'l perill, ajonollat, sense bellugarse. Faltat de ardiment pera contrastarlo cara á cara, confía á la casualitat la seva salvació.

Per cert que 'ls Tancredos amenassan multiplicarse.

L' últim diumenje se 'n vá presentar un de nou á Burgos, y á Alicant va presentarse una *D.ª Tancreda*, eixint tots dos completament ilesos de l' experiència, entre 'ls aplausos entusiastas de la multitud.

Y es que la multitud se veu retratada en aquests héroes de la inmovilitat.

Fins en Samaranch, el famós bagulaire ha decidit retirar-se á la vida privada.

Es natural. Desde que ha vist fondre's las pantorrilles de 'n Planas y Casals, á n' el pobre Benet se li han fos totas las ilusiones.

S' atribueix al Sr. Torres, diputat regionalista per Barcelona, la següent frase:

—Dos mil duros donaría gustós per no haver sortit. Perque si en el Congrés m' arriban á aludir estich segur que cauré en basca.

Afortunadament si aquest cas arriba al seu costat tindrà al Doctor Robert per retornarlo.

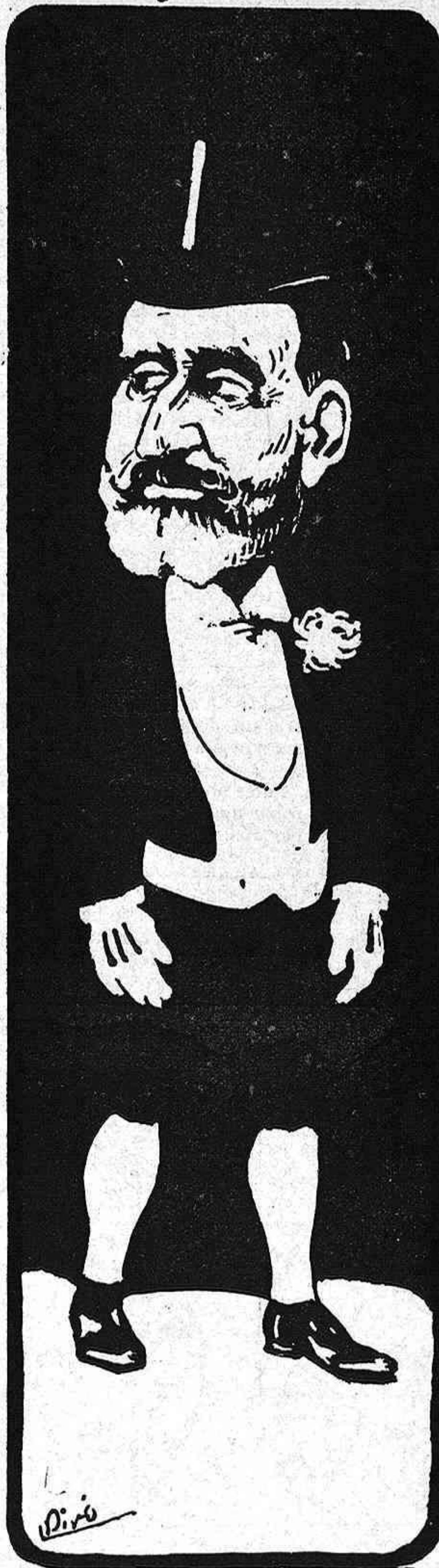
L' historia del robo del carrer del Hospital ha sigut durant molts días el tema de las conversas dels barcelonins. Y verdaderament, mes que de un fet real, sembla tractarse de una novela de folletí.

Son dos exemplars curiosos, dintre de la criminalitat, aquells dos joves que portant l' apellido de dos respectables familias y vestint ab elegancia, logran captarse l' amistat de un botiguer, pera dedicarse durant alguns mesos á tirar floretas á las sevas fillas.

Un día, una de aquestas sorprengué á un dels dos currutacos, examinant un manyoch de claus penjat prop del taulell; pero no vá ferne cas, perque ¿cóm pensar mal de uns joves tan elegants, amables y fills de unas familias tan distingidas?

El robo vá efectuarse 'l diumenje de las eleccions. El botiguer y las noyas reberen dels joves butacas y entradas pera la funció del Tívoli. Un d' ells fins els hi acompanyá, pero al poch rato se 'n anava pretextant una ocupació urgent.

L' ocupació urgent consistia en avisar al individu que havia de donar el cop, valentse de una clau falsa, construïda segons un motllo de cera. Va desapareixer una cantitat important en bitllets de banch y en joyas. Y quan el refiat botiguer tornava á casa seva en companyia de las noyas, vá trobar-se ab la novetat de la botiga oberta y completament saquejada.

—Me sembra que ja hi plegat.
¡Qué espantosa soledad!

¿Quí ho haurá fet? Després de molt rumiar vá pecar ab els joves, els denunciá, sigueren detinguts, y segons sembla varen cantar de plá.

Perque l' encarregat de realisar el robo, en lloch de partirse ab ells equitativament el fruyt de la rapinya conforme estava convingut, vá quedar-se ab la major part de la suma robada y á n' ells dos no 'ls vá donar sino uns poch's milers de pessetas.

Y naturalment, aquells joves elegants y de bona familia devían dir:—Aixó es una estafada.

Mes si tenen una mica d' enginy jo crech que fins lograrán escapar á la sanció penal á que sembla que s' han fet acreedors.

¿De quína manera? Senzillament declarant qu' ells no ván procedir com á lladres, sino com agents electorals al servey del caciquisme.

—«Cert—podrán dir—que varem treure un motllo de cera de la clau de la botiga; cert també que varem portar al botiguer y á las noyas á la funció del Tívoli; cert, per últim, que varem avisar al individu que s' havia compromés á obrir la porta y ficar-se á dintre. ¿Volen saber ara perque varem fer aixó? May pera robar al botiguer, que cap necessitat ne teníam. Ab casarnos ab las noyas, tota la seva fortuna un día ó altra era ben nostra. Si varem enviar á un individu que hi entrés, era sols al objecte de adquirir un' acta electoral que, segons se 'ns va dir, aquell bon senyor hi tenia amagada, y que nosaltres desitjavam portar al Sr. Comas y Masferrer. Si aquell individu vá propassarse, y en lloch de l' acta se 'n vá emportar joyas y diners, no es nostra la culpa.

En suma, nosaltres no som responsables sino de l' intenció de perpetrar un delict electoral, y ja es sabut que á Barcelona aquesta mena de delictes no 's castigan.—

Y en efecte: ¿qué té mes obrir una botiga que una urna? ¿Qué té mes robar una fortuna que un' acta? Quan hi ha lenitat per uns delictes n' hi hauria de haver per tots.

Llegeixo:

«En un piso de la calle de Gerona se ha perpetrado un importante robo, habiendo desaparecido diez mil pesetas en billetes del Banco de España.»

Un pinxo digué:

—Aixó no es un robo.

—¿Donchs qu' es?—li preguntaren.

Y ell va respondre ab molta flema:

—Aixó es un escrutini.

A Londres s' ha representat el drama d' Echega-

ray Mariana, correctament traduht al inglés, y no ha agradat.

Se comprén molt bé.

En la patria de Shakespeare que fou tot veritat, tot naturalesa, no poden surar els convencionalismes y las falsetats de D. Joseph.

Dos muts parlan de las passadas eleccions.

Se tracta, com ja compendrán de dos muts instruits, de aquells qu' en la impossibilitat d' expressarse oralment, ho fan per escrit.

Un d' ells escriu:

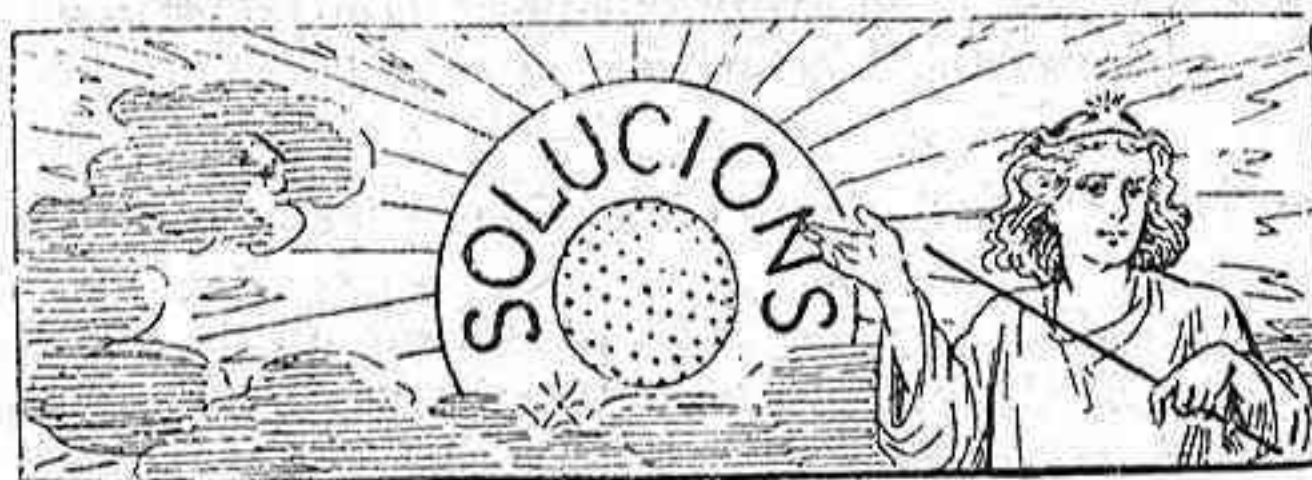
—Jo hauria volgut que m' haguessin fet diputat.

L' altre li pregunta, també escribint:

—¿Perqué, si 's pot saber?

Y 'l mut primer contesta:

—Per anar al Congrés, á veure si 'l president me donava la paraula.

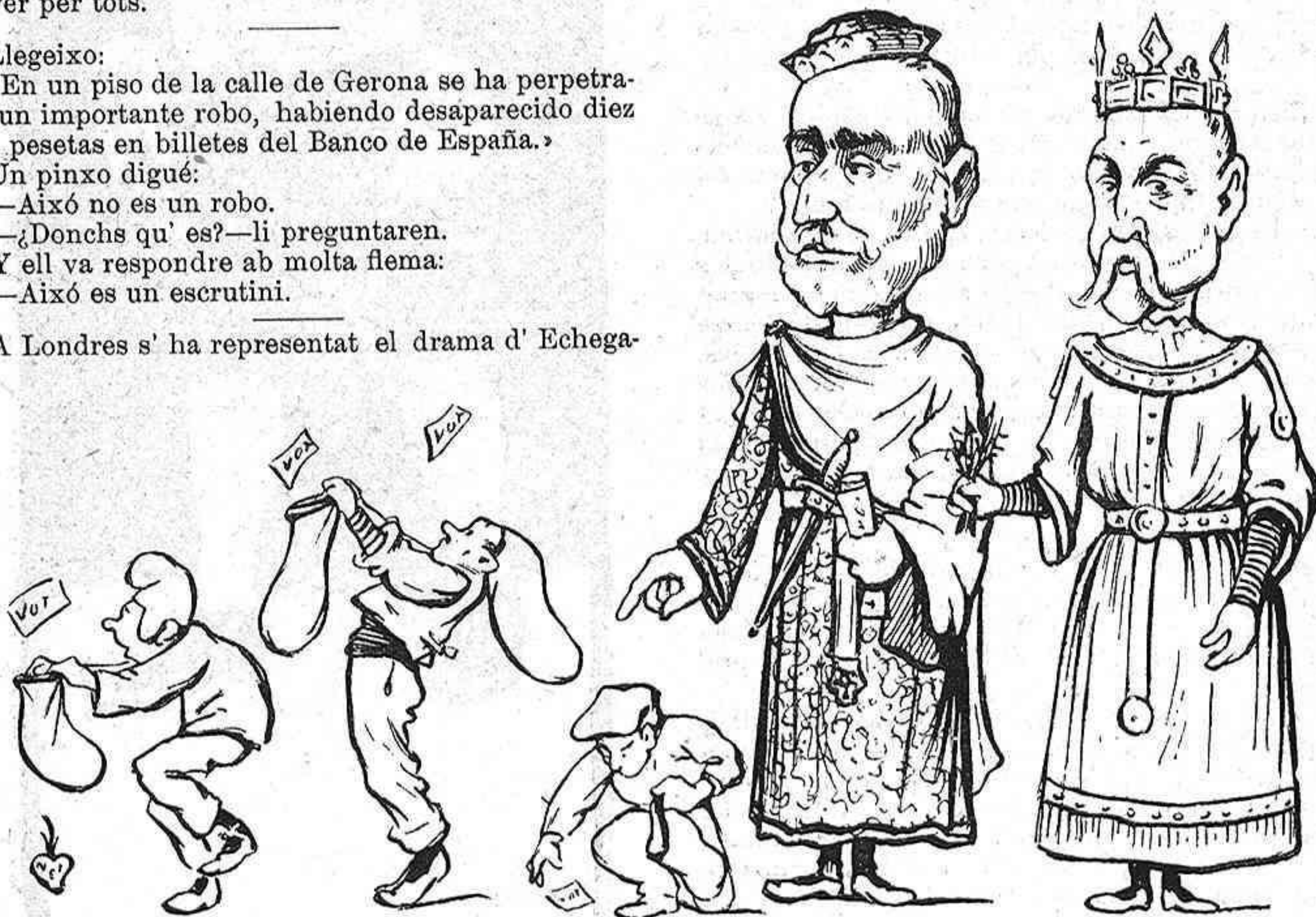
Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Mer-ce-ne-ta.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Llús—Alls.*
- 3.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Jacinto.*
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—CAM PA NA
PA LE TA
NA TA LIA
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Si pensas rumias.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

ELS GEGANTS D' ENGUANY

—¿Vols dir, Manel, que 'n som de gegants?
—Si no 'n som, els fem.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obras de los más notables escritores

NACIONALES Y EXTRANJEROS

publicadas en tomos de unas 200 páginas en 8.º menor

ACABA DE PUBLICARSE

Muerto de amor

POR

XAVIER DE MONTEPIN

Tomo 77 de la Colección Diamante

Precio 2 reales

Leopoldo Alas (Clarín)

LA REGENTA

2 tomos en 8.º, Ptas. 8

Aventuras, Inventos y Mistificaciones

DE

SILVESTRE PARADOX

Novela de PIO BAROJA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

LAS FLORES ROJAS

POR

RODRIGO SORIANO

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

CUENTOS

DE

EUSEBIO BLASCO

Segunda serie.—Un tomo en 8.º, Ptas. 3

Nuestro tiempo

REVISTA

MENSUAL

Número 5

Ptas. 2'50

LA LECTURA

Revista

mensual

Número 5

Ptas. 2'25

Teatre

L' alegría que passa
El Jardí abandonat
Cigales i Formigues

Lletra de Santiago Russiñol

Música de Enrich Morera y J. Gay

Preu 5 pessetes

Dintre
de pochos días
SORTIRÁ

La Barricada

per JEPH DE JESPU
Un tomo de 112 planas
2 rals

SEBASTIÁN GOMILA

La Huelga

NOVELA

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

EL CLAVO

CAUSA CÉLEBRE

POR

Pedro A. de Alarcón

Precio: Ptas. 0'75

FREDERICH SOLER (PITARRA)

DOTZENA DE FRARE

COLECCIÓ DE QÜENTOS

ILUSTRATS PER M. MOLINÉ

Preu 2 pessetas

FREDERICH SOLER (PITARRA)

NITS DE LLUNA

Edició ilustrada per J. LLUIS PELLICER

Preu 2 pessetas

LA BOGERÍA

Novela de NARCÍS OLLER

Preu 3 pessetas

Obras de Enrich de Fuentes

Prosa. 3 pessetas

Estudis. 3 pessetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

FLORS DE MAIG

Plé d' aromas son alé,
frescas, rialleras, divinas...

No més falta sapigué
si també tenen espinas.